

Põhikooli eesti keele ja kirjanduse lõpueksamist 2008

Põhikooli eesti keele ja kirjanduse lõpueksami eesmärgid on

- hinnata riiklikus õppekavas määratletud õpitulemuste saavutatust;
- kontrollida põhikooli lõpetamiseks vajalikke põhiteadmisi ja -oskusi;
- saada tagasisidet õppimise ja õpetamise tulemuslikkusest;
- suunata eksami sisu ja vormi kaudu õppeprotsessi.

2008. aastal laekus Eksamikeskusele analüüsimiseks 2141 eksamitööd, mis moodustavad eksamitööde koguarvust 15,94%. Nende põhjal on eksami tulemused järgmised:

Tabel 1. Eksami tulemused

2141 tööd	Osa 1	Osa 2	Ü1 1.1	Ü1 1.2	Ü1 2.1	Ü1 2.2	Ü1 2.3	Ü1 2.4	Ü1 2.5	Ü1 2.6	Tulemus
Kesk- mised punktid	21,27	47,14	14,54	6,73	25,57	7,75	3,67	3,43	3,32	3,39	68,40
Kesk- mine %	70,89	67,34	72,69	67,30	63,92	77,52	73,48	68,56	66,48	67,83	68,40
Min tulemus	2	10	1	0	0	0	0,5	0	0	0	20
Max tulemus	30	70	20	10	40	10	5	5	5	5	100
Stan- dard- hälve	4,55	12,24	3,05	2,29	8,86	1,74	0,98	1,30	0,98	1,32	15,42

Eksamitöö keskmine tulemus oli 68,40 punkti. Paremini lahendasid õpilased töö lugemisosa, mille eest saadi keskmiselt 70,89% punktidest. Kirjutamisosa oli õpilastele raskem, keskmine tulemus 67,34% punktidest. Kõige paremini õnnestus interpunktsiooni ülesanne 2.2, mille keskmine lahendatavuse protsent oli 77,52. Endiselt valmistab õpilastele probleeme tekstiloome. Lühikirjandi eest saadi eksamitöö madalaim tulemus 63,92% punktidest. Teiste ülesannete tulemused olid lähedased, mis osutab, et ainekava erinevate teemade (ilukirjandusliku (1.1) ja publitsistliku teksti (1.2) lugemise, ÕSi kasutamise (2.6), suure ja väikese algustähe (2.3) ning võõrsõnade õigekirja (2.5), arvsõnade käänamise ja õigekirja (2.4) valdamine on ühtlustunud.

Tabel 2. Eksami tulemused kooli asukoha järgi

Kooli asukoht	Õpilaste arv	Õpilaste %	Keskmise tulemuse %	Min tulemus	Max tulemus	Standardhälve
Maakonnakeskuse koolid	618	28,87	70,99	26	99	14,49
Suurlinnakoolid	229	10,70	65,88	27	99	15,01
Teeninduspiirkonnata koolid	19	0,89	73,32	52	100	15,28
Valla- ja väikelinna- koolid	1195	55,82	67,88	20	99	15,82
Õhtukoolid	80	3,74	62,17	38	94	13,90
Kokku	2141	100	68,40	20	100	15,42

Tabel 3. Eksamitulemused kooli tüübi järgi

Kooli tüüp	Õpilaste arv	Õpilaste %	Keskmise tulemuse %	Min tulemus	Max tulemus	Standardhälve
Gümnaasium, mille juures on põhikooli klasse	48	2,33	66,65	38	94	14,48
Lasteaed-põhikool	57	2,76	66,54	27	99	15,91
Põhikool	379	18,37	67,10	20	99	15,49
Põhikool ja gümnaasium, mis tegutsevad ühe asutusena	1579	76,54	69,12	26	100	15,34
Kokku	2141	100	68,40	20	100	15,42

Kõige kõrgema keskmise tulemuse saavutasid teeninduspiirkonnata koolid (73,32%), neile suudavad pakkuda konkurentsi maakonnakeskuste koolid (70,99%). Teiste koolide tase on madalam: valla- ja väikelinnakoolid 67,88%, suurlinnakoolid 65,88%. Kõige kehvem tulemus oli õhtukoolidel (62,17%).

Analüüsides tulemusi koolitüübiti, näeme, et erinevused on väiksemad kui piirkondliku võrdluse puhul. Kõige parem õpikeskkond on põhikooli osaga gümnaasiumides, teised koolitüübid on üsna võrdse tasemega: keskmised tulemused ei erine üle ühe protsendi.

Tabel 4. Eksamitulemused sooti

	Arv	Keskmine tulemus punktides	Keskmine tulemus %	Min tulemus	Max tulemus	Standardhälve
Poisid	1098	63,91	63,91	20	99	15,14
Tüdrukud	1043	73,12	73,12	32	100	14,26
Kokku	2141	68,40	68,40	20	100	15,42

Tabel 5. Ülesannete statistika sooti

	Poiste keskmised punktid	Poiste tulemuste keskmine %	Standardhälve	Tüdrukute keskmised punktid	Tüdrukute tulemuste keskmine %	Standardhälve
Ül 1.1	14,31	71,55	3,15	14,78	73,89	2,93
Ül 1.2	6,26	62,60	2,36	7,23	72,25	2,10
Ül 2.1	23,15	57,88	8,63	28,11	70,27	8,38
Ül 2.2	7,32	73,25	1,83	8,20	82,02	1,52

ÜI 2.3	3,41	68,24	0,98	3,95	78,99	0,90
ÜI 2.4	3,15	62,91	1,34	3,72	74,50	1,20
ÜI 2.5	3,14	62,73	1,00	3,52	70,42	0,93
ÜI 2.6	3,17	63,43	1,37	3,62	72,45	1,22

Sooti võrdlus näitab, et tüdrukud lahendasid kõiki ülesandeid tulemuslikumalt kui poisid. Kõige väiksem on erinevus ilukirjandusliku teksti lugemise ülesande 1.1 puhul: poiste tulemus 71,55% ning tüdrukutel 73,89%. Teiste ülesannete puhul jäävad poiste tulemused tüdrukutele alla: publitsistliku teksti lugemises 12,39%; tekstiloomes 12,39%, interpunktsioonis 8,77%; suure ja väikese algustähe õigekirjas 10,75%; arvsõnade käänamises ja õigekirjas 11,59%; võõrsõnade õigekirjas 7,69%; ÕSi kasutamises 9,02%.

Kokkuvõttes said tüdrukud poistest keskmiselt 9,21 punkti rohkem.

Tegemist on üldise probleemiga, mille tõi esile ka rahvusvaheline võrdlusuuring PISA 2006. See osutab vajadusele otsida probleemile lahendust, analüüsides sellest vaatepunktist õppekava, õppekirjandust ning õpetamismetoodikat ning pöörates poiste õpetamisele senisest suuremat tähelepanu.

Tabel 6. Aasta- ja eksamihinnete võrdlus sooti

	Arv	Aastahinnete keskmine	Eksamitöö keskmine
Poisid	1098	3,41	3,35
Tüdrukud	1043	3,95	3,78
Kokku	2141	3,67	3,56

Tabel 7. Aasta- ja eksamihinnete sagedused (v.a õpilased, kellel hinne puudus eksamitööl)

Aasta Eksam	1	2	3	4	5	Kokku
2	2	19	87	3	0	111
3	0	8	711	213	1	933
4	0	0	137	592	136	865
5	0	1	0	57	166	224
Kokku	2	28	935	865	303	2133

Aasta- ning eksamihinnete põhjal võib väita, et eksamitöö oli õpilastele jõukohane ning koostatud koolide keskmist taset arvestades. Poiste aastahinnete keskmine oli 3,41 ning eksamitöö keskmine 3,35 palli. Tüdrukuid oli koolis hinnatud keskmise hindega 3,95, eksamitöö lahendasid nad keskmisele hindele 3,78.

Aasta- ja eksamihinnete sagedusi võrreldes selgub, et koolis hinnatakse kahelisi ja kolmelisi õpilasi pigem alla ning neljalisi ja viielisi õpilasi pigem üle. Suurem erinevus tüdrukute aasta- ja eksamihinnetes osutab, et rohkem eksitakse tüdrukute hindamisel.

Eksamitöö analüüs üksikküsimuste kaupa toob esile õpilaste tugevad ja nõrgad küljed. Ilukirjandusliku teksti lugemise ülesanne 1.1 põhines Andrei Hvostovi reisikirjal „Inimtühi metropol”. Selle teksti puhul oskasid õpilased hästi vastata teksti sisust tulenevatele küsimustele. Raskust aga valmistasid teksti žanri ja tekstis leiduvate erinevate mõistetega seotud ülesanded. Suuremat tähelepanu vajab koolis töö sõnavaraga ning õpilaste (eriti poiste) silmaringi laiendamine, pakkudes neile lugemiseks võimalikult erinevaid tekste.

Teine lugemisülesanne (1.2) põhines Ave Tarrendi retsensioonil näidendile „Kuidas elad? ... Ann?!”. Võrreldes ilukirjandusliku palaga, oli arvustus õpilastele tekstina raskem lugeda (vt tabel 1 ja 5). Taas valmistas õpilastele (rohkem poistele kui tüdrukutele) raskust tekstiga seotud mõistete tundmine (arvustus, dilooogia) aga ka žanritunnuste nimetamine. Teksti sisu mõisteti üldiselt hästi.

Lühikirjandi teema oli sel aastal „Mulle meeldib Eestis elada?“, mis võimaldas õpilastel kirjutada nii Eestiga seotud positiivsetest kui ka negatiivsetest kogemustest. Õpilased nägid Eesti väiksuses ja kodususes, inimestes ja looduses palju head ja ilusat, kuid mööda ei mindud ka Eesti ja eestlastega seotud probleemidest: väiklusest, kadedusest, hoolimatusest jms. Tekstilooime kõige nõrgem külge on sisuarendus (59,75% punktidest). Paranenud on õpilaste õigekiri (66,12%), mida hinnati kõrgemalt kui sõnavara ja stiili (64,28%). Kõige paremini said õpilased hakkama teksti ülesehitusega (75,82%).

Interpunktsooni (ül 2.2) õppimisel väärivad suuremat tähelepanu lauselühendi ning otsekõne kirjavahemärgid. Seevastu rind- ja põimlause õigekirjaga tuldi hästi toime. Ülesande (vt tabel 5) kõrge keskmine tulemus osutab, et õpilastele on interpunktsooni põhireeglid hästi ära õpetatud. See on ka kirjandite paranenud õigekirja üks põhjus.

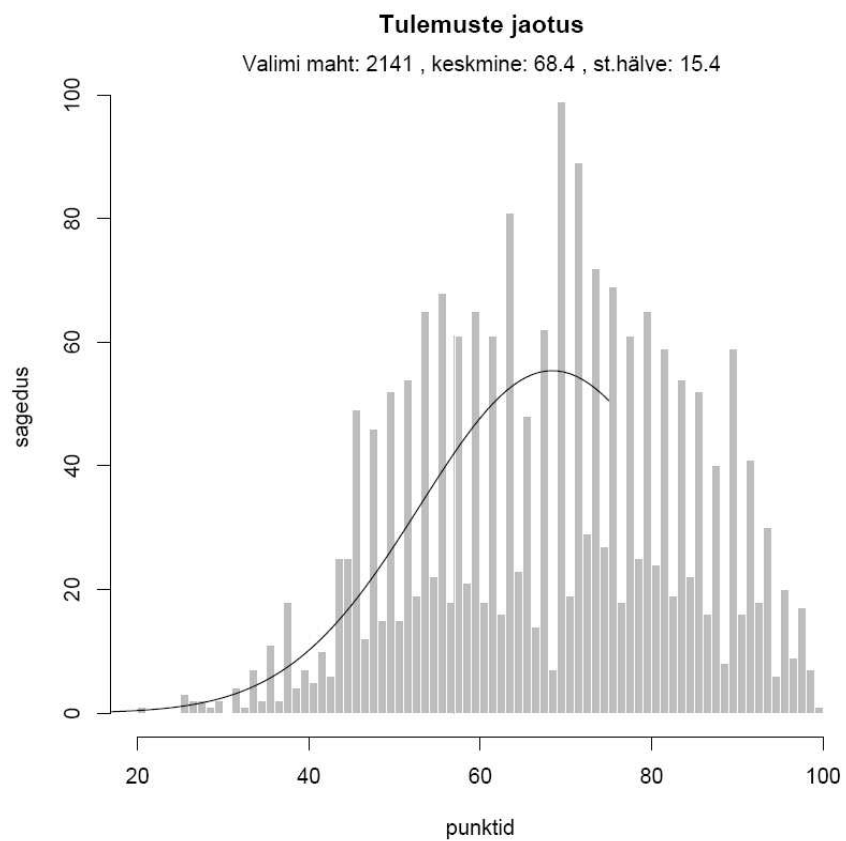
Suure- ja väikese algustähe õigekirjas (ül 2.3) valmistas kõige suuremat raskust autasude õigekiri, paremat tulemust võiksid õpilased näidata ka ajaloosündmuste kirjutamisel. Kui varasematel aastatel eksiti üsna palju tähtpäevade ja pühade kirjutamisel, siis 2008. aastal oli selles vigu vähem.

Ülesandega 2.4 kontrolliti arvsõnade käänamise ja õigekirja oskust. Suuremat raskust valmistas õpilastele arvsõna „saja seitsmekümne üheksal” ning „kahe tuhande kuueteistkümnendal” käänamine ja õigekiri. Hästi osati käänata ja kirjutada murdarvu ning Rooma numbrit.

Õpilaste sõnavara ahtust näitas ka võõrsõnade õigekirja ülesanne 2.5, milles lubamatult palju eksiti igapäevaste sõnade kirjutamisel, nagu professor, borš, guljašš, dušš, žilett. See osutab veel kord vajadusele tegeleda tundides rohkem leksikoloogia ja õigekirja küsimustega, seostades seda lugemisega.

Eksamitöö viimase ülesandega (2.6) kontrolliti, kuidas õpilased oskavad kasutada ÕSi. Kõige raskem oli põhikooli lõpetajatele õigekeelsussõnaraamatust sõnaseletuste leidmine ning sõnade käänamine. Sõnade õigekirja kontrollimise ning sõnastusülesandega saadi paremini hakkama.

Koolide hindamiskomisjonide töö oli pädev, suuremaid eksimusi ei olnud. Siiski võis üksikute tööde hindamisel märgata kiirustamisest tulenevaid hooletusvigu. Tulemuste statistiline analüüs osutab ka probleemidele hindepiiridele jäävate tööde parandamisel, kus osale õpilastest on pandud kõrgem tulemus kui nad väärinuks.

Õpetajate tagasidelehtedelt selgub, et eksamitööga jäädi valdavalt rahule. Hindamisjuhend oli mõistetav ning töö raskusaste vastas ootustele. Eksamitöö ülesandeid (ÕS'il põhinev ülesanne jms) peeti huvitavateks ja vajalikeks.